

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การขับเคลื่อนการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ พ.ศ. ๒๕๕๕ และฉบับที่ ๑๑ พ.ศ. ๒๕๕๙ ในการพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้จะต้องอาศัยทุกภาคส่วนในสังคมให้มีบทบาท ในการมีส่วนร่วมส่งเสริมการจัดการศึกษาและเรียนรู้ในสังคม ส่งเสริมให้มีแหล่งความรู้ที่ทุกคนมีโอกาสเข้าถึงสื่อทุกประเภท และสามารถศึกษาหาความรู้ได้โดยสะดวก ซึ่งในปัจจุบันนี้บทบาทของห้องสมุด นับเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งในการขับเคลื่อนแผนพัฒนาประเทศไปสู่การปฏิบัติและเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาคนไปสู่การเรียนรู้ ด้วยการเปิดโอกาสให้คนเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ในทุกๆ ด้าน

การบริหารจัดการห้องสมุดโรงเรียนยุคใหม่ ประกอบด้วย การบริหาร : การใช้ศาสตร์และศิลปะนาบริหารการบริการ การประกอบกรตามกระบวนการบริหาร การจัดการ : การทำให้กลุ่มบุคคล เข้ามาทำงานร่วมกัน หรือความพยายามที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน ห้องสมุด : แหล่งสารสนเทศ ให้บริการทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีบรรณารักษ์เป็นผู้ดำเนินงานและบริหารงานในห้องสมุด มีการจัดระบบเป็นหมวดหมู่และระเบียบเรียบร้อย เพื่อให้ผู้ใช้ มีความสะดวก สืบค้นได้ง่าย ตรงกับความต้องการ โรงเรียน : สถานที่สอนนักเรียนภายใต้การดูแลของครูหรืออาจารย์ มีระบบการศึกษาอย่างเป็นทางการ ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาภาคบังคับ ยุคใหม่ : สังคมออนไลน์ (Social networking) โดยเฉพาะเว็บไซต์ที่เปลี่ยนโฉมหน้าของสังคม สู่สังคมยุคใหม่ ที่มาออนไลน์อยู่บนอินเทอร์เน็ต สังคมออนไลน์เป็นสังคมที่มีการขยายตัวแบบ Network หรือเครือข่าย ขยายตัวแบบต่อ ๆ กันไป และรู้จักกันเป็นทอด ๆ คล้ายใยแมงมุมที่โยงใยกันไปมา^๑

การบริหารงานห้องสมุด เป็นการนำเทคโนโลยี อิเล็กทรอนิกส์เข้ามาดำเนินการจัดการหาทรัพยากร วิเคราะห์ทรัพยากร และจัดการบริการด้วยวิธีระบบบูรณาการระบบรับ ให้ทรัพยากรถึงผู้ใช้ ด้วยการสร้างคลังข้อมูลหรือฐานข้อมูลทุกรูปแบบ ที่ผู้ใช้สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก รวดเร็ว เป็นการสนองความต้องการได้ตรงตามวัตถุประสงค์

ห้องสมุดมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ตั้งอยู่ที่พุทธอุทยานนครสวรรค์ เลขที่ ๙๙๙ หมู่ที่ ๖ ตำบลนครสวรรค์ออก อำเภอเมืองนครสวรรค์ มีการบริหารงานห้องสมุด ด้วยวิธีที่เหมาะสมให้สอดคล้องกับงบประมาณที่มีอยู่ให้ได้ประโยชน์สูงสุด เป็นที่พอใจแก่ผู้เกี่ยวข้องทั่วไป ระบบการบริหารงาน ประกอบด้วย ๔ ด้าน คือ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านบริการ ด้านสภาพแวดล้อม และด้านบุคลากร เพื่อตอบสนองความต้องการผู้ใช้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ แต่เนื่องจากการจัดหาทรัพยากร การวิเคราะห์ทรัพยากร และการจัดการบริการที่

^๑ สุจิตร์ สุภาพ, การบริหารจัดการห้องสมุดโรงเรียนยุคใหม่, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: file:///C:/Users/TTCOM/Downloads/การบริหารจัดการห้องสมุดโรงเรียนยุคใหม่%20(1).pdf. [๒๒ พ.ย. ๒๕๕๙].

วิทยาเขตนครสวรรค์ใช้อยู่ต่างจากระบบของส่วนหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งส่วนหอสมุดกลาง มีนโยบายให้มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทั้งส่วนกลาง วิทยาเขต วิทยาลัยสงฆ์ ห้องเรียน รวมถึงหน่วยวิทยบริการ ใช้ระบบห้องสมุดอัตโนมัติเป็นระบบเดียวกัน สามารถเชื่อมโยงข้อมูลรายการบรรณานุกรม รวมถึงสามารถสืบค้นและใช้ทรัพยากรร่วมกันได้ทั่วประเทศ

ห้องสมุดในยุคแรก ๆ เปรียบได้ว่าเหมือนกับห้องเก็บหนังสือ มีบรรณารักษ์เป็นผู้เฝ้าห้องสมุดเพื่อไม่ให้หนังสือหายเท่านั้น ซึ่งก็แตกต่างจากปัจจุบันสักเท่าไร ที่คนส่วนใหญ่ยังเข้าใจเช่นนั้นอยู่ว่า ทำงานห้องสมุดสบายวัน ๆ เจ้าหน้าที่ไม่ต้องทำอะไรมากมาย หรือบางครั้งบุคลากรห้องสมุดไปฝึกอบรม สัมมนาวิชาการต่าง ๆ ก็ไม่มีการถ่ายทอดความรู้ ให้เพื่อนร่วมงานได้เรียนรู้ร่วมกัน เพราะกลัวเพื่อนร่วมงานจะเก่งกว่า จึงไม่อยากจะถ่ายทอดความรู้ให้เพื่อนร่วมงานได้รับทราบ บางครั้งบุคลากรดังกล่าวลาออก ทำให้องค์กรต้องสูญเสียความรู้^๒ นี่จึงเป็นที่มาของปัญหาว่าห้องสมุดต้องมีการปรับเปลี่ยนยุทธวิธีที่ต้องให้บริการเชิงรุก กระตุ้นให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ที่สำคัญต้องตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้ ดังนั้น ผู้บริหาร บรรณารักษ์ เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายต้องตระหนักถึงปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่จะทำอย่างไรถึงจะบริหารจัดการห้องสมุดได้ซึ่งห้องสมุดยุคใหม่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ มีการวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ กระตุ้นความสนใจเป็นคลังความรู้ โดยสร้างแนวร่วมทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานสร้างกระแสให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมแห่งการเรียนรู้ให้ได้ในอนาคต โดยอาศัยเครื่องมือทุกรูปแบบ เช่น บุคลากร เครื่องมือสารสนเทศและเทคโนโลยีสมัยใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ มีหน้าที่สนับสนุนการเรียนการสอนทั้งทางฝ่ายบรรพชิตและคฤหัสถ์ บริการวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่สังคม การวิจัยองค์ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาสังคม และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมด้านพระพุทธศาสนา คณาจารย์นิสิต ฯลฯ เป็นหน่วยงานทางการศึกษาจำเป็นต้องเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถก้าวทันความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลาการที่จะขับเคลื่อนดังกล่าวได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุดต้องผลักดันให้ทุกคนมีนิสัยรักการอ่านเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้และภาพลักษณ์ของห้องสมุดต้องทำการส่งเสริมและปลูกฝังค่านิยมของการเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยการบริหารห้องสมุดยุคใหม่จะมีความเชื่อมโยงไปถึงการจัดการความรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือ

ดังนั้นห้องสมุดวิทยาเขตนครสวรรค์ จึงประสบปัญหาด้านการวิเคราะห์ทรัพยากรใหม่ทั้งหมด จึงส่งผลให้การจัดการบริการไม่สะดวก จำเป็นต้องนำหลักสังคหัตถุธรรม มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการและต้องสร้างการมีส่วนร่วมของบรรณารักษ์เพื่อให้การบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ ภายใต้นโยบายส่วนหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพระดับสากล

^๒ เจนเนตร มณีนาถ, ดรณรัตน์ วิบุลคิลบ่ม ภาวินี บุญเกษมสันติ และอสา เตติวัฒน์, สร้างองค์กรอัจฉริยะในยุคโลกาภิวัตน์, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ชัม ชิสเท็ม จำกัด, ๒๕๔๖), หน้า ๑๕ .

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ สภาพการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัย สถานภาพส่วนบุคคลมีความแตกต่างหรือไม่อย่างไร

๑.๓.๓ แนวทางการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ควรเป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยศึกษาองค์ประกอบการบริหารจัดการห้องสมุด ดังนี้

การบริหารจัดการห้องสมุด ๔ ด้าน คือ

๑. ด้านทรัพยากรสารสนเทศ
๒. ด้านบริการ
๓. ด้านสภาพแวดล้อม
๔. ด้านบุคลากร^๓

หลักสังคหวัตถุธรรม ๔ ด้าน ได้แก่

๑. ทาน
๒. ปิยวาจา
๓. อตถจริยา

^๓ รศ.วณิ ฐาปนวงศ์ตานติ, *การจัดและบริหารงานห้องสมุด*, (กรุงเทพมหานคร : ศิลปาบรรณาการ, ๒๕๔๓),

๔. สมานัตตตา^๔

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ระดับปริญญาตรีทุกสาขา ทุกชั้นปี จำนวน ๕๕๐ รูป/คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ จำนวน ๒๒๖ รูป/คน เป็นกลุ่มศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ โดย วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างได้จากการเปิดตารางของเครจซีและมอร์แกน^๕ (Krejcie & Morgan)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน ๗ ท่าน ได้แก่

๑. พระครูศรีสุธรรมนิวิฐ	รักษาการผู้อำนวยการสำนักงาน
วิทยาเขตนครสวรรค์
๒. ดร.ศิริโรจน์ นามเสนา	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป
๓. พระครูใบฎีกาณพล เขมโก	ประธานหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมศึกษา วิทยาเขตนครสวรรค์
๔. อาจารย์ศศิกิจจ์ อ่ำจ้อย	ประธานหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาเขตนครสวรรค์
๕. ผศ.ดร.สุพรด บุญอ่อน	อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาสังคมศึกษา วิทยาเขตนครสวรรค์
๖. ดร.สมบัติ นวลระยอง	อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาเขตนครสวรรค์
๗. ดร.อภิขณัฐไศยา ออบสิน	อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ วิทยาเขตนครสวรรค์

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านสถานที่

สถานที่ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ห้องสมุดของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านระยะเวลา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เริ่มดำเนินงานตั้งแต่ตุลาคม ๒๕๕๙ ถึงเดือน มีนาคม พ.ศ.๒๕๖๐ รวมเป็นระยะเวลา ๖ เดือน

^๔ ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๑๐/๑๗๐ - ๑๗๑.

^๕ Krejcie, Robert V., & Morgan, Daryle W., Determining Sample Size for Research Activities, (Educational and Psychological Measurement, 30 (3), 1970), p. 608.

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานในการวิจัยดังนี้

๑.๕.๑ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ แตกต่างกัน

๑.๕.๒ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ แตกต่างกัน

๑.๕.๓ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสาขาวิชาที่ศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ แตกต่างกัน

๑.๕.๔ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีชั้นปีศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑. การบริหารงานห้องสมุด หมายถึง การบริหารจัดการห้องสมุดให้เป็นระบบได้มาตรฐาน ด้วยวิธีระบบรุกแทนระบบรับ ให้ทรัพยากรถึงผู้ใช้ ด้วยการสร้างคลังข้อมูลหรือฐานข้อมูลทุกรูปแบบ ที่ผู้ใช้สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก รวดเร็ว เป็นการสนองความต้องการได้ตรงตามวัตถุประสงค์ ๔ ด้าน ประกอบด้วย ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านบริการ ด้านสภาพแวดล้อม และด้านบุคลากร ได้แก่

๑) ด้านทรัพยากรสารสนเทศ

ทาน (การให้/การแบ่งปัน/การเอื้อเพื่อเผื่อแผ่) หมายถึง จัดหนังสือ ตำรา ให้ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์มหาวิทยาลัย

ปิยวาจา (การแบ่งปันคำพูดดีๆ/การพูดจาไพเราะ) หมายถึง ให้คำแนะนำในการวิเคราะห์ข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศด้วยถ้อยคำที่ไพเราะและสุภาพ

อัตถจริยา (การแบ่งปันความรู้/การช่วยเหลือกัน) หมายถึง การปรับปรุงฐานข้อมูลที่บอกรับครอบคลุมกับความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุด

สมานัตตตา (มีความสม่ำเสมอ/เสมอต้นเสมอปลาย) หมายถึง มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยเพื่อส่งเสริมการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

๒) ด้านบริการ

ทาน (การให้/การแบ่งปัน/การเอื้อเพื่อเผื่อแผ่) หมายถึง จัดทำคู่มือขั้นตอนการให้บริการห้องสมุด

ปิยวาจา (การแบ่งปันคำพูดดีๆ/การพูดจาไพเราะ) หมายถึง ให้คำแนะนำ
ข้อมูลบริการตอบคำถามแก่ผู้ใช้บริการด้วยถ้อยคำที่สุภาพไพเราะ

อรรถจริยา (การแบ่งปันความรู้/การช่วยเหลือกัน) หมายถึง บริการแนะนำ /
ฝึกอบรมการสืบค้นฐานข้อมูล

สมานัตตตา (มีความสม่ำเสมอ/เสมอต้นเสมอปลาย) หมายถึง เปิดให้บริการ
ตามระเบียบของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยอย่างสม่ำเสมอ

๓) ด้านสภาพแวดล้อม

ทาน (การให้/การแบ่งปัน/การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) หมายถึง จัดสภาพแวดล้อม
ของห้องสมุดให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการศึกษาค้นคว้า

ปิยวาจา (การแบ่งปันคำพูดดีๆ/การพูดจาไพเราะ) หมายถึง ให้คำชี้แจงแก่
ผู้ใช้บริการในเรื่องการรักษาความสะอาดและเป็นระเบียบภายในห้องสมุด

อรรถจริยา (การแบ่งปันความรู้/การช่วยเหลือกัน) หมายถึง จุดสืบค้นหนังสือ
สังเกตง่าย จัดทำแผ่นป้ายบอกหมวดหมู่หนังสือเพื่อให้สะดวกต่อการค้นหาหนังสือ และอยู่ใกล้
เคาน์เตอร์บรรณารักษ์

สมานัตตตา (มีความสม่ำเสมอ/เสมอต้นเสมอปลาย) หมายถึง จัดสรรพื้นที่
ในการให้บริการภายในห้องสมุดมีความชัดเจน- บรรยากาศโดยทั่วไปดี เหมาะแก่การนั่งอ่านหนังสือ
แสงสว่างเพียงพอสม่ำเสมอ

๔) ด้านบุคลากร

ทาน (การให้/การแบ่งปัน/การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) หมายถึง บริการให้ยืม - คืน
ทรัพยากรสารสนเทศประเภทต่างๆ ตามระเบียบการยืมของห้องสมุดแต่ละแห่ง เพื่อให้ความสะดวก
ในการใช้ ในกรณีที่ยืมเกินกำหนด ผู้ยืมจะต้องเสียค่าปรับตามอัตราที่ห้องสมุดกำหนด

ปิยวาจา (การแบ่งปันคำพูดดีๆ/การพูดจาไพเราะ) หมายถึง บริการตอบ
คำถามและช่วยการค้นคว้า เป็นบริการที่บรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ห้องสมุด จะช่วยให้คำแนะนำและ
บริการตอบคำถามแก่ผู้ใช้ ทั้งคำถามทั่วไปเกี่ยวกับการใช้ห้องสมุด และคำถามที่ต้องค้นหาคำตอบจาก
ทรัพยากรสารสนเทศต่างๆ ในห้องสมุด

อรรถจริยา (การแบ่งปันความรู้/การช่วยเหลือกัน) หมายถึง บริการสืบค้น
ฐานข้อมูล เป็นบริการสืบค้นฐานข้อมูลหนังสือของห้องสมุดช่วยให้ผู้ใช้ สามารถค้นหาหนังสือด้วย
ตนเองได้สะดวก รวดเร็วขึ้น

สมานัตตตา (มีความสม่ำเสมอ/เสมอต้นเสมอปลาย) หมายถึง ผู้ให้บริการ
ห้องสมุดใส่ใจอำนวยความสะดวกในการให้บริการสม่ำเสมอ

๑.๖.๒. หลักสัจจกตธรรม หมายถึง หลักพุทธธรรมอันเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของ
ผู้อื่น ผูกไมตรี เอื้อเฟื้อ เกื้อกูล หรือหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน มีอยู่ ๔ ประการ ได้แก่

๑) **ทาน** คือ การให้การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละแบ่งปัน ช่วยเหลือกันด้วยการให้
สิ่งของ หรือให้ความรู้และแนะนำสั่งสอนด้วยน้ำใจไมตรี มีความโอบอ้อมอารี จะช่วยผูกใจคนไว้ได้
การทำทานจะไม่สูญเปล่า ผู้ที่ให้สิ่งที่ดีย่อมได้รับสิ่งที่ดีตอบแทน ดังพุทธพจน์ที่ว่า “มณาปทา ยิ ลกเต
มณาป” แปลว่า ผู้ให้สิ่งที่น่าพอใจย่อมได้รับสิ่งที่น่าพอใจ การให้ทานอาจให้ได้ ๒ วิธีด้วยกันคือ

(๑) อามิสทาน ให้สิ่งของแก่เพื่อนหรือผู้อื่นที่ด้อยกว่ารวมทั้งการให้รางวัลต่าง ๆ เป็นต้น

(๒) ธรรมทานหรือวิทยาทาน หมายถึง การให้ธรรม การให้ความรู้และแนะนำสั่งสอนให้รู้ตัวรู้ชั่วหรือการแนะนำให้รู้ศิลปวิทยาในการประกอบสัมมาชีพ

๒) **ปิยวาจา** หรือ เปยยวัชชะ คือ ความเป็นผู้มีคำพูดที่เป็นคำจริง วาจาเป็นคำสุภาพไพเราะอ่อนหวาน พูดแล้วก่อให้เกิดประโยชน์ พูดแล้วเกิดการสมานสามัคคี พูดด้วยจิตเมตตา พูดถูกกาลเทศะ คือถูกเวลาและสถานที่

๓) **อถกจริยา** คือ การประพฤติประโยชน์ ทำประโยชน์แก่เขา หลักธรรมข้อนี้มุ่งสอนตน ๒ ด้าน คือ การทำตนให้เป็นประโยชน์และการทำในสิ่งที่ตนเป็นประโยชน์ ตลอดถึงช่วยแก้ไขปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรม

(๑) การทำตนให้เป็นประโยชน์ หมายถึง ทำตนให้มีคุณค่าในสังคมที่ตนอาศัยอยู่ ด้วยการตั้งใจศึกษาเล่าเรียน ฝึกฝนอบรมตนให้เป็นคนเจริญด้วยความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม เป็นบุตรที่ดีของบิดามารดา เป็นศิษย์ที่ดีของครูอาจารย์เป็นนักเรียนที่ดีของสถานศึกษา เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ ตลอดจนเป็นศาสนิกชนที่ดีของพระพุทธศาสนาตลอดไป

(๒) การทำในสิ่งที่ตนเป็นประโยชน์ คือ เมื่อทำตนให้เป็นประโยชน์แล้วก็ต้องสร้างตนให้เป็นประโยชน์กับผู้อื่นด้วยการให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ไม่นิ่งดูตาย มีน้ำใจไมตรี ต่อกัน บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ตามสติกำลังความสามารถ

๔) **สมานัตตตา** เอาตัวเข้าสมาน คือ การทำตนเสมอต้นเสมอปลาย ตลอดถึงวางตนเหมาะสมแก่ฐานะภาวะ บุคคล เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อม

(๑) วางตนให้เหมาะสมกับฐานะที่ตนมีอยู่ในสังคม เช่น เป็นหัวหน้าครอบครัว เป็นบิดามารดา เป็นครูอาจารย์ เป็นเพื่อนบ้าน เป็นต้น ตนอยู่ในฐานะอะไรก็วางตนให้เหมาะสมกับฐานะที่เป็นอยู่ และทำอย่างเสมอต้นเสมอปลาย

(๒) ปฏิบัติตนอย่างสม่ำเสมอต่อคนทั้งหลาย ให้ความเสมอภาค ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น เสมอในสุขและทุกข์ คือ ร่วมสุขร่วมทุกข์กัน ร่วมรับรู้ปัญหา และร่วมแก้ปัญหาเพื่อประโยชน์ของสังคม

๑.๖.๓. ห้องสมุด หมายถึง ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

๑.๖.๔. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย บรรพชิต และคฤหัสถ์

๑.๖.๕. อายุผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งเป็น ๕ ช่วง ได้แก่ ๑) อายุ ๒๐ - ๓๐ ปี ๒) อายุ ๓๑ - ๔๐ ปี ๓) อายุ ๔๑ - ๕๐ ปี ๔) ๕๑ - ๖๐ ปี ๕) อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป

๑.๖.๖. วิทยาเขตนครสวรรค์ หมายถึง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ อ.เมือง จ.นครสวรรค์ ตามประกาศในราชกิจจานุเบกษา หน้า ๒๐ - ๒๑ เล่ม ๑๓๓ ตอนพิเศษ ๑๓๔ ง ลงวันที่ ๑๓ มิถุนายน พ.ศ.๒๕๕๙

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ทราบถึงการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสัจพัตถธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

๑.๗.๒ ทำให้ทราบถึงผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของนิสิตต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสัจพัตถธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๗.๓ ทำให้ทราบถึงแนวทางการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสัจพัตถธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

๑.๗.๔ ผลของการวิจัย จะเป็นข้อมูลสำคัญในการบริหารจัดการห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์